

การประเมินผลการปฏิบัติการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน  
ในพื้นที่ตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

EVALUATION OF THE RESULTS OF THE ECOTOURISM MANAGEMENT  
BY THE COMMUNITY IN YANSUE SUB-DISTRICT, KANTANG DISTRICT,  
TRANG PROVINCE

ภรณ์ีย ยี่ถีน<sup>1</sup> และเกษตรชัย และหิม<sup>2</sup>  
Poranee Yeetin<sup>1</sup> and Kasetchai Laeheem<sup>2</sup>

<sup>1,2</sup> สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์  
<sup>1,2</sup> Human and Social Development, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University  
E-mail: poranee.y14@gmail.com

Received: February 19, 2024  
Revised: May 22, 2024  
Accepted: June 5, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ศึกษากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 15 คน คัดเลือกจากคนในชุมชนที่เข้าร่วมการจัดการท่องเที่ยว และผู้ที่มีส่วนได้เสีย เข้าร่วมการปฏิบัติการด้วยกิจกรรม การทดลองจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนใช้ระยะเวลา 3 เดือน ทำการประเมินกลุ่มเป้าหมายทั้งก่อนและหลังการปฏิบัติการ โดยใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ทำการวิเคราะห์สถิติหาค่าการทดสอบทีที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน วิเคราะห์ร่วมกับผลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของคนในชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า หลังการปฏิบัติการทดลองจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนคนในชุมชนมีความคิดเห็นเชิงบวกเพิ่มขึ้นต่อศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน และรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเพิ่มขึ้น 0.53 ค่าเฉลี่ยด้านการจัดการ 0.49 ด้านการสร้างควมตระหนักรู้คุณค่าและการอนุรักษ์ทรัพยากร ระบบนิเวศ และวัฒนธรรม 0.61 ค่าเฉลี่ยด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ 0.18 ค่าเฉลี่ยด้านการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว 0.86 ผลการปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนช่วยก่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว สนับสนุนให้ชุมชนสามารถรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่คนในชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมากที่สุด ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

คำสำคัญ

การประเมินผลการปฏิบัติการ การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

### ABSTRACT

This research aimed to study the implementation results of ecotourism management in Yansue Sub-district, Kantang District, Trang Province. The study involved a group of 15 informants selected from a group of people who were involved in community-based tourism management and the stakeholders participated in ecotourism management activities. This ecotourism management took 3 months. Before and after implementation, the target group was assessed by using research tools, which included an assessment form on ecotourism management by community in Yansue Sub-District, Kantang District, Trang Province. The data were analyzed using the paired samples t-test and the results from interviewing the opinions of community members and stakeholders.

The study found that after the ecotourism management experimental activities, the community members had significantly increased their positive opinions regarding the potential of tourism management in the community at the .001 level of statistical significance. The overall average increased by 0.53 while the averages for tourism management; the awareness of values and conservation of natural, environmental and cultural resources; the marketing and public relations; and the development of human resources in tourism increased by 0.49; 0.61; 0.18; and 0.86 respectively. The results of ecotourism management by the community have contributed to the development of tourism management, and supporting the community's ability to systematically accommodate tourists. The participatory process involving community members generated maximum benefits for local residents and relevant stakeholders.

### Keywords

Evaluation of the Results, Community-Based Tourism, Ecotourism

### ความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งซึ่งช่วยกระตุ้นการหมุนเวียนเงินตราให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยที่มีความหลากหลายดึงดูดความสนใจของทั้งนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และต่างประเทศ ภายใต้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ปี 2566-2570) ให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งของระบบการจัดการท่องเที่ยวภายในประเทศ พัฒนาให้มีความทันสมัยผ่านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ แต่ยังคงมีความยืดหยุ่นในการดำเนินงานพร้อมตั้งรับทุกสถานการณ์ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อการจัดการท่องเที่ยวจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ สนับสนุนระบบการท่องเที่ยว บูรณาการภาคบริการทางการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน สร้างกลไก

ในการขับเคลื่อนที่เป็นเอกภาพ ผ่านการบูรณาการร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาคม ควบคู่ไปพร้อมกับการกำกับดูแลการดำเนินงาน การประเมินผลการพัฒนาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับทิศทางของเป้าหมายในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และลดผลกระทบอันอาจเกิดจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยวและการบริการดังกล่าว ภายใต้การดำเนินงานร่วมกันของทุกภาคส่วน (National Tourism Policy Committee, 2022)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยว เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ เอื้อประโยชน์ต่อการส่งเสริมการสร้างรายได้ทางการท่องเที่ยว กระตุ้นการเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ทั้งการนำอัตลักษณ์ชุมชน ที่สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิตของคนในชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศท้องถิ่น สร้างสมดุลและความยั่งยืนของการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน สนับสนุนการกระจายรายได้ให้แก่ท้องถิ่นอย่างเป็นธรรม มีการนำทรัพยากร วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ วิถีการดำเนินชีวิตซึ่งเป็นรากเหง้าของสังคมมาเป็นสิ่งดึงดูดใจในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามรายได้ที่เพิ่มเข้ามาถูกกระจายตัวให้แก่ผู้มีส่วนร่วมอย่างไม่เท่าเทียม ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อสังคมและกลุ่มคนในพื้นที่ การสร้างโอกาสในการมีส่วนร่วมให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่จึงเป็นหนึ่งในแนวทางในการแก้ไขปัญหาการกระจายผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวให้ลดน้อยลง (Likitsarun, 2019) นอกจากนี้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย ทุนทางสังคม และทุนทางธรรมชาติ ในการสร้างรายได้ในการท่องเที่ยว มีการเสื่อมโทรมและถูกนำไปใช้ในการท่องเที่ยว หากไม่มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ และขาดความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมระดมความคิดเห็นมองของการบริหารจัดการจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง อาจส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง และสร้างข้อขัดแย้งขึ้นภายในสังคม ก่อให้เกิดปัญหาแก่คนในสังคมได้ (Ungjarean & Na Thalang, 2017)

ภายใต้ฐานคิดดังกล่าว การดึงเอาต้นทุนที่มีในพื้นที่มาจัดระบบเพื่อกำหนดให้เป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว จำเป็นจะต้องอยู่ภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่จะช่วยกันกำหนด กฎเกณฑ์ ระบบการจัดการ แนวทางของการสร้างความยั่งยืนให้แก่ทรัพยากรที่มีเพื่อการใช้ประโยชน์ระยะยาว จำเป็นจะต้องเข้าใจฐานทรัพยากรดั้งเดิมที่ชุมชนของตนเองมีอยู่ เพื่อรวบรวมและพัฒนาเป็นองค์ความรู้ ทั้งเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการทางการท่องเที่ยว ให้ได้การจัดการท่องเที่ยวที่เป็นระบบ และเพื่อนำเสนอบริบทของพื้นที่ท่องเที่ยว ทำการเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยว บนพื้นฐานของรากเหง้า ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในชุมชน ทั้งเพื่อกำหนดเป้าหมายของการจัดการท่องเที่ยว การกำหนดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว การกำหนดกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย การกำหนดขีดความสามารถทางการรองรับ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ฯลฯ และเพื่อลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่อาจส่งผลกระทบต่อคนในชุมชน (National Economic and Social Development Board in North-East, 2013) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนจึงเป็นโอกาสที่สนับสนุนการท่องเที่ยวของชุมชน กระตุ้นการใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจ การเพิ่มกิจกรรมการผ่อนคลายความเครียดให้คนในสังคม

ตำบลย่านซื่อ เป็นส่วนหนึ่งของอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นของทรัพยากรท้องถิ่น มีระบบนิเวศริมฝั่งแม่น้ำที่สมบูรณ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใกล้ตัวเมื่อนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงพื้นที่ได้อย่างสะดวก อีกทั้งมีประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน

ที่ยาวนาน ซึ่งปรากฏหลักฐานที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการตั้งเมืองตรัง อีกทั้งยังมีความหลากหลายของทรัพยากรในพื้นที่ สามารถสร้างกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่จะนำมาใช้เป็นจุดเด่นทางการท่องเที่ยว (Sungayut, 2011) ปัจจุบันการท่องเที่ยวในพื้นที่ย่านชื้อเป็นไปในลักษณะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยชุมชน มุ่งเน้นการคงไว้ซึ่งการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรหรือระบบนิเวศในพื้นที่ จากบริบทดังกล่าวย่านชื้อ ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีศักยภาพสามารถช่วยในการพัฒนาให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มโอกาสในการสร้างและกระจายรายได้ให้แก่สมาชิกในชุมชน จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน และสมาชิกชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนย่านชื้อ พบว่าตำบลย่านชื้อได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ในฐานะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนในลุ่มแม่น้ำตรัง อย่างไรก็ตามภายในชุมชนไม่ได้มีการจัดการท่องเที่ยวที่เป็นระบบ ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชน เนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทของตนเอง (Pseudonym, 2019; Pseudonym, 2019; Pseudonym, 2020) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน และได้ออกแบบกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน ในการกำหนดการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลย่านชื้อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตำบลย่านชื้อ จึงมุ่งเน้นการจัดการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายใต้ความต้องการของชุมชน ใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรในชุมชนในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ ก่อให้เกิดเป็นการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ซึ่งนำเสนอวิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนย่านชื้อ ภายใต้กรอบของความร่วมมือของชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ มุ่งเน้นการดำเนินงานที่กระตุ้นความมีส่วนร่วมของผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งเชิงบวกและลบต่อปัญหาและการจัดการด้านใดด้านหนึ่ง โดยนำผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาเหล่านั้น เข้ามาร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ตั้งแต่ขั้นตอนของการออกแบบเป้าหมายในการแก้ไขและพัฒนา รวมไปถึงขั้นตอนของการออกแบบแนวทางการแก้ไขและพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหา หรือผู้ที่อยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับปัญหา หรือบริบททางสังคมนั้น อย่างไรก็ตามเมื่อมีการออกแบบและพัฒนาเกิดขึ้นจำเป็นต้องมีการประเมินผลเพื่อให้ทราบสภาพและผลลัพธ์ที่เกิดจากการพัฒนา นำไปสู่การปรับปรุงแผนและกิจกรรมในการดำเนินการให้เกิดขึ้น

การประเมินผลการปฏิบัติการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนในพื้นที่ตำบลย่านชื้อ จึงถือเป็นหนึ่งกระบวนการในการสะท้อนผลการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ในการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานก่อนและหลังการปฏิบัติการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน โดยกำหนดแบบประเมินผลการปฏิบัติการซึ่งสอดคล้องตามกรอบกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวของตำบลย่านชื้อ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการ ด้านการสร้างความรู้คุณค่าและการอนุรักษ์ทรัพยากร ระบบนิเวศ และวัฒนธรรม ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ และด้านการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว การประเมินผลการปฏิบัติการในการจัดการท่องเที่ยวช่วยให้ทราบว่าหลังจากการดำเนินการจัดการท่องเที่ยว ชุมชนได้มีศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นหรือลดลง เพื่อช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม และความต้องการของ

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน อีกทั้งสามารถนำเครื่องมือที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการประเมินผลการจัดการท่องเที่ยวได้ในครั้งถัดไป นอกจากนี้ช่วยเพิ่มศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชน ยังช่วยลดผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในพื้นที่

ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นทำการศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ผ่านมุมมองของคนในชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นเชิงต่อศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนทั้งภาพรวม และรายด้าน อาทิ ด้านการจัดการ ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ด้านการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทชุมชน ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนในพื้นที่ตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

### โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ผลการปฏิบัติการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรังหลังจากปฏิบัติการในมุมมองของผู้ปฏิบัติการอยู่ในระดับใด

### วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

### วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลของงานวิจัยนี้ คือกลุ่มของคนในชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการในพื้นที่ กลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ประชาชนชุมชน ผู้เล่าเรื่องในชุมชน คนในชุมชน เจ้าหน้าที่หน่วยงานส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลย่านซื่อ ผ่านการประเมินศักยภาพของชุมชนหลังจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวตามรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ด้าน ดังนี้  
1) ด้านการจัดการท่องเที่ยว 2) ด้านการสร้างความรู้คุณค่าและการอนุรักษ์ทรัพยากร ระบบนิเวศ และวัฒนธรรม 3) การตลาดและการประชาสัมพันธ์ และ 4) ด้านการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเพื่อประเมินผลการปฏิบัติการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ที่ได้ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และมีความเข้าใจในบริบทพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จำนวน 3 ท่าน และแบบสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนในพื้นที่ตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ทั้งนี้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ได้พัฒนาจากกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ทั้งนี้ได้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทำการ

วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งมีค่า 0.657-1.00 และได้ทำการทดลองใช้กับกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนที่มีลักษณะการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ที่มีใกล้เคียง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น มีค่าเท่ากับ 0.922

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการ ดังนี้ (1) คัดเลือกและประเมินกลุ่มเป้าหมายที่เป็นสมาชิกชุมชนย่านชื้อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ที่เป็นกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้เสีย และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมถึงสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนย่านชื้อ โดยผู้วิจัยดำเนินการประเมินการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ก่อนปฏิบัติการ (Pre-test) (2) ปฏิบัติการผ่านการใช้กิจกรรมการทดลองการท่องเที่ยว ตามรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนที่ได้กำหนดไว้ของสมาชิกชุมชนท่องเที่ยวบ้านในลุ่ม ตำบลย่านชื้อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ผ่านกิจกรรมการระดมสมองและการจัดเวทีชุมชน ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยใช้เวลาในการปฏิบัติการทั้งหมด 9 เดือน จำนวนการทดลอง 3 ครั้ง ครั้งละ 2 วัน กิจกรรมนี้กลุ่มจะมีการทดลองท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยว 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวประเภทศึกษาดูงาน ทักษะศึกษา และกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบครอบครัว หรือกลุ่มเพื่อน ซึ่งมีความชื่นชอบในการเข้ามาท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ รวมถึงเรียนรู้วิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่นของคนในชุมชนที่มีการผูกพันกับทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน (3) ประเมินการจัดการท่องเที่ยวหลังปฏิบัติการ (Post-test)

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมอาร์ (R Program) วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของการจัดการท่องเที่ยวระหว่างก่อนและหลังปฏิบัติการโดยหาค่าทดสอบ t ที่กลุ่มเป้าหมายไม่เป็นอิสระต่อกัน (Paired Samples t-test) ร่วมกับข้อมูลการสัมภาษณ์

การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยยึดหลักจริยธรรมการทำวิจัยในคน โดยมีการขออนุญาตและขอความยินยอมในการขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมจากกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งมีการสอบถามตลอดการดำเนินการวิจัยทุกครั้งที่มีการดำเนินการจัดกิจกรรม และมีการให้กลุ่มสมาชิกท่องเที่ยวชุมชนลงลายมือชื่อในเอกสารใบพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นการยืนยันความจำนงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับการดำเนินการวิจัย รวมไปถึงการเก็บรักษาข้อมูลที่ได้จากกิจกรรม จะมีการเก็บเป็นความลับไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือก่ออันตรายทั้งด้านทรัพย์สิน ร่างกาย และจิตใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ดำเนินการวิจัยที่ยึดความสะดวกในการจัดการของชุมชน และสมาชิกชุมชน นอกจากนี้ก่อนมีการดำเนินการวิจัย ได้มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และเป้าหมายของการดำเนินการวิจัยให้แก่กลุ่มเป้าหมาย

## ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของคนในชุมชนและผู้ที่มีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ตำบลย่านชื้อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ต่อศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวหลังปฏิบัติการโดยรวม พบว่าคนในชุมชนและผู้ที่มีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน เพิ่มขึ้นจากก่อนปฏิบัติการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย การจัดการท่องเที่ยว 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการ ด้านการสร้างความตระหนักรู้คุณค่าและการอนุรักษ์ทรัพยากร ระบบนิเวศ และวัฒนธรรม ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ และด้านการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว ซึ่งก่อนการปฏิบัติการกลุ่ม

ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านซื่อ มีความคิดเห็นต่อศักยภาพของการจัดการท่องเที่ยวภาพรวม โดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 และหลังการปฏิบัติการมีความคิดเห็นต่อศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวภาพรวม โดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ซึ่งมีความต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.54 (95 % Confidence Interval: C.I. เท่ากับ -0.94, -0.14) ดังตารางที่ 1

**ตารางที่ 1** การเปรียบเทียบความคิดเห็นของคนในชุมชนต่อศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนโดยรวมก่อนและหลังปฏิบัติการภาพรวม

| การจัดการท่องเที่ยว<br>โดยรวม | $\bar{x}$ | SD   | n  | Mean of the<br>differences (95% C.I.) | t-test    | p value |
|-------------------------------|-----------|------|----|---------------------------------------|-----------|---------|
| ก่อนการปฏิบัติการ             | 3.57      | 0.73 | 15 | -0.54 (-0.94, -0.14)                  | -2.871*** | 0.012   |
| หลังการปฏิบัติการ             | 4.10      | 0.10 | 15 |                                       |           |         |

\*\*\*p < 0.001

นอกจากนี้ สามารถสรุปความคิดเห็นของคนในชุมชนและผู้ที่มีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ในรายด้านได้ดังนี้ความคิดเห็นของคนในชุมชนและผู้ที่มีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ต่อศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวหลังการปฏิบัติการด้านการจัดการ พบว่าคนในชุมชนและผู้ที่มีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนด้านการจัดการ เพิ่มขึ้นจากก่อนปฏิบัติการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวด้านการจัดการ ประกอบไปด้วย โครงสร้างกลุ่มท่องเที่ยวชุมชน องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว (อาทิ กิจกรรมเที่ยววัดย่านซื่อ กิจกรรมแหล่งเรื่องเมืองตรัง กิจกรรมเข้าใจป่าจาก กิจกรรมแล่นน้ำตาลจาก เป็นต้น) และกฎกติกา แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ซึ่งก่อนการปฏิบัติการกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านซื่อ มีความคิดเห็นต่อศักยภาพของการจัดการท่องเที่ยวด้านการจัดการโดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 และหลังการปฏิบัติการมีความคิดเห็นต่อศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวด้านการจัดการโดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ซึ่งมีความต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.50 (95 % Confidence Interval: C.I. เท่ากับ -0.82, -0.10) ดังตารางที่ 2

**ตารางที่ 2** การเปรียบเทียบความคิดเห็นของคนในชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนก่อนและหลังปฏิบัติการรายด้าน

| การจัดการ<br>ท่องเที่ยว          | $\bar{X}$ | SD   | n  | Mean of the<br>differences (95%<br>C.I.) | t-test    | p value   |
|----------------------------------|-----------|------|----|------------------------------------------|-----------|-----------|
| ด้านการจัดการ                    |           |      |    |                                          |           |           |
| ก่อนปฏิบัติการ                   | 3.65      | 0.59 | 15 | -0.50 (-0.82, -0.17)                     | -3.272*** | p < 0.01  |
| หลังปฏิบัติการ                   | 4.14      | 0.10 | 15 |                                          |           |           |
| ด้านการสร้างความตระหนักรู้คุณค่า |           |      |    |                                          |           |           |
| ก่อนปฏิบัติการ                   | 3.88      | 0.68 | 15 | -0.61 (-1.02, -0.20)                     | -3.214*** | p < 0.001 |
| หลังปฏิบัติการ                   | 4.49      | 0.22 | 15 |                                          |           |           |
| ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์   |           |      |    |                                          |           |           |
| ก่อนปฏิบัติการ                   | 2.81      | 1.29 | 15 | -0.17 (-0.85, 0.50)                      | -0.553*** | p < 0.001 |
| หลังปฏิบัติการ                   | 2.99      | 0.21 | 15 |                                          |           |           |
| ด้านการพัฒนาบุคลากร              |           |      |    |                                          |           |           |
| ก่อนปฏิบัติการ                   | 3.69      | 0.98 | 15 | -0.86 (-1.42, -0.29)                     | -3.226*** | p < 0.001 |
| หลังปฏิบัติการ                   | 4.55      | 0.18 | 15 |                                          |           |           |

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็น ความคิดเห็นของคนในชุมชนและผู้ที่มีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ต่อศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวหลังปฏิบัติการด้านการสร้างความตระหนักรู้คุณค่าและการอนุรักษ์ทรัพยากร ระบบนิเวศ และวัฒนธรรม พบว่าคนในชุมชนและผู้ที่มีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนด้านการสร้างความตระหนักรู้คุณค่าและการอนุรักษ์ทรัพยากร ระบบนิเวศ และวัฒนธรรม เพิ่มขึ้นจากก่อนปฏิบัติการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว ด้านการสร้างความตระหนักรู้คุณค่าและการอนุรักษ์ฯ ประกอบด้วย การสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง และการสร้างความตระหนักรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งก่อนการปฏิบัติการกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านซื่อ มีความคิดเห็นต่อศักยภาพของการจัดการท่องเที่ยวด้านการสร้างความตระหนักรู้คุณค่าและการอนุรักษ์ทรัพยากร ระบบนิเวศ และวัฒนธรรม โดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 และหลังการปฏิบัติการมีความคิดเห็นต่อศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวด้านการสร้างความตระหนักรู้คุณค่าและการอนุรักษ์ทรัพยากร ระบบนิเวศ และวัฒนธรรม โดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ซึ่งมีความต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.61 (95 % Confidence Interval: C.I. เท่ากับ -1.02, -0.20)

สำหรับความคิดเห็นของคนในชุมชนและผู้ที่มีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ต่อศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวหลังปฏิบัติการด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ พบว่าคนในชุมชนและผู้ที่มีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ เพิ่มขึ้นจากก่อนปฏิบัติการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สำหรับศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวด้าน



การตลาดและการประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย การแบ่งกลุ่มตลาดและเลือกตลาดเป้าหมาย กลยุทธ์ส่งเสริมการตลาดและจุดขาย และแนวทางการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ซึ่งก่อนการปฏิบัติการกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านซื่อ มีความคิดเห็นต่อศักยภาพของการจัดการท่องเที่ยวด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์โดยเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 และหลังการปฏิบัติการมีความคิดเห็นต่อศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์โดยเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 ซึ่งมีความต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.17 (95% Confidence Interval: C.I. เท่ากับ -0.85, 0.50) ดังตารางที่ 2

ความคิดเห็นของคนในชุมชนและผู้ที่มีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ต่อศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวหลังปฏิบัติการด้านการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว พบว่าคนในชุมชนและผู้ที่มีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนด้านการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจากก่อนปฏิบัติการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากรก่อนการปฏิบัติการ (การพัฒนาทักษะและองค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว) การพัฒนาบุคลากรระหว่างการปฏิบัติการ (การพัฒนาทักษะวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาระหว่างการปฏิบัติการจัดการท่องเที่ยว) และการพัฒนาบุคลากรหลังการปฏิบัติการ (การแลกเปลี่ยนสิ่งที่ได้รับจากการปฏิบัติการและการประเมิน ติดตามผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อระบบนิเวศ และฐานทรัพยากรชุมชน) ซึ่งก่อนการปฏิบัติการกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านซื่อ มีความคิดเห็นต่อศักยภาพของการจัดการท่องเที่ยวด้านการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว โดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และหลังการปฏิบัติการมีความคิดเห็นต่อศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวด้านการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ซึ่งมีความต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.86 (95 % Confidence Interval: C.I. เท่ากับ (-1.42, -0.29) ดังตารางที่ 2

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์คนในชุมชนและผู้เกี่ยวข้องเพิ่มเติมในการจัดการท่องเที่ยว ก่อนและหลังการปฏิบัติการวิจัย พบว่า คนในชุมชนเห็นว่า ศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนหลังจากการปฏิบัติการท่องเที่ยว จากการดำเนินงานดังกล่าวทำให้การจัดการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นระบบมากขึ้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาและอบรมความรู้ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว อาทิ กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับองค์ความรู้เรื่องการท่องเที่ยว กิจกรรมพัฒนานักเล่าเรื่อง เข้าร่วมกำหนดและออกแบบกลยุทธ์ทางการท่องเที่ยว และเข้าร่วมพัฒนาและปฏิบัติการตามแผนกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ทำให้คนในชุมชนได้มีประสบการณ์ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ได้เข้าร่วมการจัดการท่องเที่ยวตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นออกแบบแนวทางการจัดการท่องเที่ยว การปฏิบัติการตามแผน ไปจนถึงการประเมินผลการจัดการท่องเที่ยว อันนำไปสู่การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน ชุมชนได้ร่วมกำหนดแนวทางการจัดการฐานทรัพยากรในชุมชน ซึ่งส่งผลต่อการสร้างความตระหนักรู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรท้องถิ่น ระบบนิเวศ และวัฒนธรรมในชุมชน ทั้งต่อคนในชุมชน ผู้เกี่ยวข้องและนักท่องเที่ยวที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว สำหรับด้านที่คนในชุมชนมองว่ามีระดับการเพิ่มขึ้นของศักยภาพการจัดการที่น้อยที่สุดใน 4 ด้าน คือ ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ที่จำเป็นต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงเพิ่มเติม เนื่องมาจากการทดลองดำเนินการ

ตามการปรับปรุงแผนพัฒนาการตลาดและการประชาสัมพันธ์ของกลุ่มท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งจำนวนนักท่องเที่ยวที่ได้รับข่าวสารการประชาสัมพันธ์ในช่องทางใหม่ อาทิ เฟสบุ๊กกลุ่มท่องเที่ยวชุมชน หรือ การทำการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโทรทัศน์ และสื่อสังคมออนไลน์ยังไม่ได้มีจำนวนมาก อีกทั้งใช้จำเป็นต้องให้เวลาในการเผยแพร่ทำการตลาดและประชาสัมพันธ์ตามแนวทางที่กำหนดอีกระยะหนึ่ง คนในชุมชนจึงยังไม่ได้เห็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินงานดังกล่าวได้ชัดเจน

อย่างไรก็ดี จากการประเมินผลการปฏิบัติการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน พบว่าการปฏิบัติการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนช่วยในการพัฒนาศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยว โดยเปรียบเทียบจากก่อนและหลังการปฏิบัติการ คนในชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นตรงกันว่าช่วยในการเพิ่มศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้นทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวที่มีการเพิ่มศักยภาพจากก่อนการปฏิบัติการมากที่สุด ซึ่งการเพิ่มขึ้นของศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวช่วยในการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวของตำบลย่านซื่อ ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องให้สามารถดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน นอกเหนือจากช่วยกระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง ยังช่วยในการลดผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน

### ผลการวิจัย

ผลการปฏิบัติการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ของตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ช่วยสะท้อนและประเมินผลการจัดการท่องเที่ยว ภายใต้กระบวนการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการ และเป้าหมายในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นหลัก โดยให้ความสำคัญกับทั้งมิติของการจัดการ มิติของการพัฒนาบุคลากร มิติของการกระตุ้นการมีส่วนร่วม มิติของการอนุรักษ์ทรัพยากรและวัฒนธรรมท้องถิ่น และมิติทางเศรษฐกิจ ซึ่งพบว่าค่าเฉลี่ยรวมหลังการปฏิบัติการจัดการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น กล่าวคือ ชุมชนมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ได้มีการเพิ่มประสิทธิภาพต่อการจัดการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนปฏิบัติการ โดยคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการ สนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายใต้ฐานการอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรในชุมชน ทั้งทรัพยากรทางวัฒนธรรม และทรัพยากรทางธรรมชาติในพื้นที่ ทั้งต่อคนในชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอก และกลุ่มนักท่องเที่ยว

ภายใต้กระบวนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชน คนในชุมชนได้จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง นั้น ส่งผลให้คนในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนได้มีส่วนร่วมในการออกแบบ การทดลอง และการประเมินผลการจัดการท่องเที่ยวร่วมกัน นำไปสู่การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวของตำบลย่านซื่อให้เกิดศักยภาพในการดำเนินงานสูงสุด สร้างความมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการตระหนักรู้ของคนในชุมชนในการเล็งเห็นถึงคุณค่าของฐานทรัพยากรของชุมชน เป็นการพัฒนารูปแบบในการจัดการทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการจัดการ ด้านการสร้างความรู้ความตระหนักรู้คุณค่าและการอนุรักษ์ทรัพยากรระบบนิเวศ และวัฒนธรรม ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ และด้านการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว องค์ประกอบดังกล่าวถูกพัฒนาเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่คนในชุมชนนำทรัพยากรที่มี

ในชุมชนมาเพื่อจัดการท่องเที่ยว สร้างและกระจายรายได้ให้ผู้ที่มีเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม

กิจกรรมที่เกิดขึ้นเกิดจากการร่วมกันประชุมระดมสมองระหว่างคนในชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนทุกภาคส่วน และนักวิชาการในพื้นที่ร่วมกันค้นหาแนวทางในการออกแบบเส้นทาง และโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับฐานทรัพยากรที่มีในชุมชน และทำการทดลองการจัดการท่องเที่ยวโดยนำนักท่องเที่ยวจำนวน 3 กลุ่ม เข้ามาทดลองในชุมชน และให้คนในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ได้มีโอกาสในการบริหารจัดการและต้อนรับนักท่องเที่ยว อีกทั้งหลังจากกิจกรรมการทดลองการท่องเที่ยว จะมีการร่วมสรุปสิ่งที่พบเจอระหว่างการจัดการจัดการกิจกรรมนำเที่ยว วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อลดปัญหาผ่านกระบวนการสะท้อนผลการปฏิบัติการ นำไปสู่การทดลองการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในระยะต่อไป เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน และพัฒนาปรับปรุงให้รูปแบบการท่องเที่ยวมีความทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และเป้าประสงค์ของการจัดการท่องเที่ยวของคนในชุมชนที่อาจมีการปรับเปลี่ยนไปในอนาคต

### อภิปรายผล

การประเมินผลการปฏิบัติการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง พบว่า การปฏิบัติการท่องเที่ยวก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการทดลองท่องเที่ยว ช่วยในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านซื่อภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติการและการจัดเวทีชุมชน

ผลการประเมินการปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนภาพรวม ผลของการประเมินแสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติการทางการท่องเที่ยวได้เพิ่มศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชนทั้งภาพรวม และรายด้าน อย่างไรก็ตามเมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า ชุมชนเล็งเห็นว่าการปฏิบัติการช่วยพัฒนาด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชนสูงสุด อย่างไรก็ตามการปฏิบัติการจัดการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการประสานการดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการท่องเที่ยว บุคลากรทางการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งกลไกในการขับเคลื่อนการจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความต่อเนื่อง และเกิดการพัฒนาให้เกิดความทันสมัย และสามารถปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม และความต้องการของทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยว และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Klinmuenwai (2021) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการท่องเที่ยวส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระดับมาก ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมด้านการออกแบบกำหนดการจัดการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการกำหนด และออกแบบการรับผลประโยชน์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน และ Phayakkanant, Suphannafai, Kongjuk, Rabchan, Boonprasop, & Rungsawang (2021) ซึ่งได้มีการประเมินศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยว อีกทั้งให้ความสำคัญกับการจัดการ การสร้างคุณค่าให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ประโยชน์ฐานทรัพยากรและองค์รู้ท้องถิ่นในการเพิ่มโอกาสทางการท่องเที่ยว เพิ่มศักยภาพของการท่องเที่ยวชุมชนภาพรวมให้สูงขึ้น และมีความน่าสนใจ

ผลการปฏิบัติการช่วยพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนด้านการจัดการ พบว่า ผลการปฏิบัติการช่วยพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนในพื้นที่ให้เป็นระบบ ผ่านการกำหนดกลุ่มชุมชนท่องเที่ยว การพัฒนาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว และการนำโปรแกรมและเส้นทางการท่องเที่ยว มาทดลองใช้และปรับปรุงให้เหมาะสมกับพื้นที่ ความต้องการของชุมชน และนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นรูปแบบที่ช่วยเพิ่มโอกาสในการรองรับนักท่องเที่ยว และเพิ่มศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดภายใต้ฐานทรัพยากรชุมชนที่จำเป็นต้องมีการกำหนดการใช้ประโยชน์ การอนุรักษ์ ตามแนวทางของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Srisawat Rangsiwong & Yanuphrom (2016) และ Juansang (2020) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในการจัดการท่องเที่ยวที่มีการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรในพื้นที่ มีการร่วมกันกำหนดรายละเอียดของการจัดการเพื่อให้เป็นระบบ และสะดวกต่อการบริหารจัดการเอื้อในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรในพื้นที่ และลดผลกระทบของความขัดแย้งของการได้รับผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยว

ผลการปฏิบัติการช่วยพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนด้านการสร้างความตระหนักรู้คุณค่าและการอนุรักษ์ทรัพยากร ระบบนิเวศ และวัฒนธรรม พบว่า ผลการประเมินการปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ช่วยพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมตั้งแต่การศึกษาสภาพและปัญหาของพื้นที่ร่วมกับนักวิจัย ไปจนถึงการออกแบบรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว และการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องของชุมชน ทั้งกิจกรรมการพัฒนาด้านการจัดการท่องเที่ยว กิจกรรมการพัฒนาด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยว ช่วยสนับสนุนและกระตุ้นให้เกิดความตระหนักรู้คุณค่าและให้องค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น ระบบนิเวศ และวัฒนธรรมของชุมชนเป็นระยะ ตลอดจนการปฏิบัติการ (Department of Tourism, 2014) การ จึงเป็นผลทำให้ผลการประเมินด้านการสร้างความตระหนักรู้คุณค่าและการอนุรักษ์ทรัพยากรระบบนิเวศ และวัฒนธรรม มีผลการประเมินที่มีนัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน สร้างความตระหนักรู้เป็นการนำไปสู่การสร้างการเปลี่ยนแปลง กระตุ้นให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ใหม่ผ่านการร่วมตัดสินใจของชุมชน เพื่อปรับปรุงและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการ (Freire, 1970) สอดคล้องกับงานของ Waiyakrud & Nuiplot (2023) ที่มองว่า การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ พื้นฟู และบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในชุมชนของตนเอง กระตุ้นให้คนในชุมชนเห็นคุณค่าของฐานทรัพยากรท้องถิ่นเหล่านั้นและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นผ่านการจัดการท่องเที่ยว

ผลการปฏิบัติการช่วยพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ พบว่า ชุมชนประเมินผลการปฏิบัติการส่งผลต่อการพัฒนาด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่ช่วยสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดแนวทางการทำการตลาดและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว โดยกำหนดให้เผยแพร่ข้อมูลทางการท่องเที่ยวเพื่อทำการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ และกระตุ้นการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยว ในการช่วยกระจายข้อมูลทางการท่องเที่ยวของกลุ่มท่องเที่ยวชุมชน เป็นหนึ่งโอกาสในการช่วยสนับสนุนการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ซึ่งอาจนำไปสู่การเกิดเครือข่ายทางการท่องเที่ยวของกลุ่ม

ที่เกี่ยวข้องในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lakpetch (2019) ที่มองว่าการตลาดเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการจัดการท่องเที่ยว และการบริการ ถือเป็นการดำเนินงานด้านหนึ่งของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการท่องเที่ยว จะร่วมกันดำเนินงานผ่านกลไกความร่วมมือ ซึ่งจะมีการประสานงานโดยใช้ทรัพยากร และความรู้ความเชี่ยวชาญของแต่ละหน่วยงานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวให้สำเร็จตามเป้าประสงค์ที่มีร่วมกันของเครือข่ายผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Gutierrez, Lamoureux, Matus, & Sebunya, 2005; Kantamalajaroen, 2022) เพื่อให้เกิดการสนับสนุนทางการท่องเที่ยว ขยายเครือข่ายผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพิ่มการสนับสนุนทางการท่องเที่ยวให้ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว และข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชนย่านชื้อ สามารถส่งต่อไปยังกลุ่มเป้าหมายทางการท่องเที่ยวที่ต้องการได้ในวงกว้าง

ผลการปฏิบัติการช่วยพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนด้านการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนประเมินผลการปฏิบัติการจัดการท่องเที่ยวส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากคนในชุมชน ตั้งแต่ขั้นตอนของการออกแบบแนวทางในการจัดการท่องเที่ยว และมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการปฏิบัติการเพื่อได้มาซึ่งรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านชื้อ นอกจากนี้ยังมีการออกแบบและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะ และความรู้ให้แก่บุคลากรในชุมชนผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ จากทั้งการจัดกิจกรรมการอบรมโดยตรง และผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวซึ่งคนในชุมชนจะได้เรียนรู้การกำหนดแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวไปพร้อมกับเรียนรู้กระบวนการวิจัย ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ของคนในชุมชนที่เกี่ยวข้องให้สามารถดำเนินการจัดการท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง แม้จะเสร็จสิ้นกระบวนการดำเนินงานวิจัยของนักวิจัย อีกทั้งกระตุ้นให้คนในชุมชนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น ในการเพิ่มโอกาสทางการเรียนรู้ทักษะและองค์ความรู้ของตน ผ่านการให้เสนอทักษะ หรือความรู้ที่ต้องการพัฒนาเพิ่มเติมในเวทีประชุม สอดคล้องกับ Pongsakornrungsilp (2014) ในประเด็นของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การส่งเสริมและขับเคลื่อนการเติบโตอย่างยั่งยืนของชุมชน กลุ่มการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีศักยภาพในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาทักษะ องค์ความรู้ ให้แก่คนในชุมชนที่มีส่วนร่วมกับการจัดการท่องเที่ยว จึงเป็นหนึ่งในการเพิ่มศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวภาพรวมให้เพิ่มสูงขึ้นไปพร้อมกับการสร้างความต่อเนื่องในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระยะยาว และงานวิจัยของ Promlung & Patthamaritthiku (2023) และ Losuwan (2023) ที่ส่งเสริมให้มีการสร้างจิตบริการในผู้ประกอบการและยกระดับการพัฒนาศักยภาพในการให้บริการทางการท่องเที่ยวของผู้ให้บริการที่เกี่ยวข้องซึ่งในที่นี้คือคนในชุมชนและเครือข่ายการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง

ผลการปฏิบัติการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านชื้อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ภายใต้กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวที่เกิดจากความต้องการ และการมีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดการของชุมชน ซึ่งก่อนและหลังการจัดการท่องเที่ยว ได้มีการพัฒนาขึ้นทั้ง 4 ด้าน ซึ่งครอบคลุมมิติการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็น ด้านการจัดการซึ่งมุ่งเน้นควบคุม และการบริหารจัดการท่องเที่ยวให้อยู่ภายใต้ระบบ กฎเกณฑ์ ข้อกำหนดภายในชุมชน ด้านการสร้าง ความตระหนักรู้คุณค่าและการอนุรักษ์ทรัพยากร ระบบนิเวศ และวัฒนธรรม ช่วยสร้างความตระหนักรู้คุณค่าและความสำคัญของการอนุรักษ์ฐานทรัพยากรชุมชน ระบบนิเวศ วัฒนธรรมของชุมชน

ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ซึ่งจะช่วยนำเสนอภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว และช่วยกระจายข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย และด้านการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว ช่วยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะสนับสนุนให้เกิดการจัดการท่องเที่ยว และเพิ่มคุณภาพในการต้อนรับนักท่องเที่ยว และดูแลฐานทรัพยากรท้องถิ่นของตนให้สามารถใช้ประโยชน์ทั้งเพื่อการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ การจัดการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อมในระยะยาว แตกต่างกับงานวิจัยของ Visadsoontornsakul (2020) ที่ให้ความสำคัญกับการประเมินศักยภาพของพื้นที่จากกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวชุมชน โดยขาดการให้ความสำคัญกับการจัดการด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลให้นักท่องเที่ยวเป้าหมายให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยว หรือการท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งส่งผลให้องค์ประกอบที่ช่วยสร้างจุดขายและนำเสนอตัวตนของแหล่งท่องเที่ยวไม่ได้ถูกกระจายหรือส่งต่อไปถึงนักท่องเที่ยวมีความสนใจที่จะท่องเที่ยวในชุมชน

อย่างไรก็ดีจากการปฏิบัติการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนตำบลย่านซื่อ จำเป็นต้องมีการติดตาม และประเมินผลการจัดการท่องเที่ยวเป็นระยะ โดยเฉพาะด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ที่ผลการประเมินการปฏิบัติการมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างโอกาสในการกระจายข้อมูลทางการท่องเที่ยวของตำบลย่านซื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว ทันสมัย และมีข้อมูลที่ครบถ้วน สะดวกต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน เพิ่มโอกาสในการกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ภายใต้รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนที่มุ่งให้ความรู้ และการตระหนักรู้ถึงคุณค่าของฐานทรัพยากรชุมชนไปพร้อมกับการรับประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

### ข้อเสนอแนะ

#### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ ควรมีนำผลการวิจัยไปใช้ในการกระตุ้นและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความต่อเนื่อง และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวและปัญหาอื่นที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความตระหนักรู้ และการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นของคนในชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง

#### ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นกับกลุ่มนักท่องเที่ยว นอกจากช่วยให้สอดคล้องกับความต้องการในการมีส่วนร่วมเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นของชุมชนแล้ว ยังเปิดโอกาสให้เกิดการพัฒนากิจกรรมที่สามารถกลายเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เพิ่มทางเลือกให้นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในกิจกรรมด้านการอนุรักษ์โดยเฉพาะ

2. งานวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษา และประเมินผลเกี่ยวกับระดับความตระหนักรู้ในคุณค่า ในการอนุรักษ์ฐานทรัพยากร ระบบนิเวศ และวัฒนธรรมชุมชน ทั้งจากมุมมองของคนใน

ชุมชน และนักท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การพัฒนากิจกรรมการสร้างความรู้ที่เหมาะสมกับชุมชน และนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ส่งเสริม และย้ำเตือนเกี่ยวกับความสำคัญของฐานทรัพยากร ระบบนิเวศ และวัฒนธรรมให้แก่คนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวในชุมชน

#### ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์และนโยบาย

หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลย่านซื่อ และพื้นที่อื่นซึ่งมีบริบทใกล้เคียงสามารถนำแบบประเมินผลการปฏิบัติการไปทดสอบเพื่อใช้ประเมินผลการจัดการท่องเที่ยวของตำบลย่านซื่อ เมื่อมีการปรับปรุงหรือจัดกิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้ทราบมุมมองของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน นอกจากนี้กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนอื่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีบริบททางการท่องเที่ยวใกล้เคียงกับตำบลย่านซื่อ สามารถนำแบบประเมินไปปรับใช้ในประเมินศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว เพื่อให้เข้าใจสภาพการณ์ทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ นำไปสู่การกำหนดนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการท่องเที่ยวเป็นระบบ และลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในชุมชน

#### กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยชุมชนตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) หมายเลขโครงการ PHD/0227/2561 และผ่านการรับรองโครงการวิจัยโดยคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ สาขาสังคมและพฤติกรรมศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลราชชนนี นครศรีธรรมราช รหัสโครงการ Ex-2-2563

#### References

- Department of Tourism. (2014). *Khūmū kānpromoēn māttrathān khunnaphāp kānthōngthiao choēngniwet PhimkhrangthiSōng* [Ecotourism quality standard assessment manual (2nd ed.)]. Bangkok: Office of Tourism Development, Department of Tourism, Ministry of Tourism and sport.
- Freire, P. (1970). *Pedagogy of the oppressed*. New York: Continuum.
- Gutierrez, E., Lamoureux, K., Matus, S. & Sebunya, K. (2005). *Linking Communities, Tourism and Conservation: A Tourism Assessment Process*. Conservation International and The George Washington University.

- Juansang, P. (2020). *Kānp̄ramoēn sakkayaphāp khōng chumchon nai kānp̄hatthana pen læng thōngthīeo choēng Niwēt læ watthanatham kōraṇī suksā chum chon bā nathalong chāngwat ‘Ubon Rāṭchathānī læ chum chon bā nathā wat chāngwat Sakon Nakhōn* [The Potential Assessment of Communities for Ecotourism and Cultural Tourism Development, Case study of Banthalong Community, Ubon Ratchathani Province and Banthawat Community, Sakonnakhon Province]. Master's thesis. Silpakorn University.
- Kantamalajaroen, A. (2022). *Kānp̄hatthana sakkayaphāp kānthōngthīeo nai nāēothāng kānthōngthīeo 4.0 kōraṇī suksā phūnthī tambon ‘amphoē Mæ Tæng chāngwat Chīang Mai* [Development of Tourism Potential for Tourism 4.0 Case Study of Kuedchang Sub District, Mae Taeng, Chiang Mai]. Master's thesis. University Maejo.
- Klinmuenwai, K. (2021). *Kānchatkānthōngthīao choēngniwet dōikānmīsuanruām khōngchumchon: Kranīsuksā chumchonbānsāmkhā Tambonhuāsūa ‘Amphoēmaēthā Chāngwatlampāng* [Ecotourism management by community participation: A case study of Baan Sam Kha community, Hua Suea sub-district, Mae Tha District, Lampang Province]. *Journal of Management Science Udon Thani Rajabhat University*. 3(2), 33-44.
- Lakpetch, P. (2019). *Kānbōrihān chatkān khwāmrapphitchōp tōsangkhom choēngkonyut phūasāng khunkhā yāngyangyūn nai ‘utsāhakam thōngthīao læbōrikan* [Strategic Corporate Social Responsibility: Sustainable Value Creation for Tourism and Hospitality Industry]. Bangkok: National Institute of Development Administration.
- Likitsarun, N. (2019). *Sakyaphāp længthōngthīao naichāngwat phichit* [The Potentials of Tourism Attraction in Phichit Province]. *Journal of Thai Hospitality and Tourism*. 14(1), 28-41.
- Losuwan, W. (2023). *Kānp̄hatthana khunnaphāp kānthōngthīeo choēng watthanatham nai chāngwat ‘Āng Thong* [Development of Cultural Tourism Quality in Angthong Province]. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University*. 17(3), 158-174.



National Economic and Social Development Board in North-East. (2013).

**Kānthōṅgthīao choēngniwet yāngyangyūn bonsēnthāng sikhīao: Kranīsuksā phāktawan‘ōkchiāngnūā** [Sustainable ecotourism on green route: Case study of North-east region]. Bangkok: The Office of National Economic and Social Development.

National Tourism Policy Committee. (2022). **Phāēnphatthana kānthōṅgthīao hāēngchat chabapthīSām Phoṣō Sōṅgphanyīsipām Thung Sōṅgphanyīsipchēt** [The 3rd National Tourism Development Plan (2023-2027)]. Ministry of Tourism and Sports.

Phayakkanant, S., Suphannafai, A., Kongjuk, P., Rabchan, P., Boonprasop, A. & Rungsawang, R. (2021). **Kānphatthana sakkayaphāp kānchatkān thōṅgthīeo chum chon phā mai thō mū tambon sawāi ‘ā phoē mūang Surin chāngwat Surin** [The Potential Development of Hand-Woven Silk Community Tourism Management in Sawai Subdistrict, Mueang-Surin District, Surin Province]. **Thammasat Journal**. 40(2), 130-156.

Pongsakornrunsilp, P. (2014). **Kānchatkānkānthōṅgthīao dōichumchon yāngyangyūn: kornnī bānkhōkkhai Chāngwa tphangngā** [The Management of Sustainable Community-Based Tourism: The Case of Ban Kokekrai, Phang Nga Province]. **Veridian E-Journal Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)**. 7(3), 650-665.

Promlung, A. & Patthamaritthiku, T. (2023). **Nāēothāng kānchatkānthōṅgthīao yāngyangyūn naiChumchonmūsi ‘amphoēpakchōṅg Chāngwat nakhōn rāchāsīmā** [Sustainable Tourism Management Guidelines in Moo Si, Community Pakchong District, NakhonRatchasima Province]. **Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University**. 17(3), 238-248.

Pseudonym, C. (2020, June 14). Interview by **P. Yeetin** [Tape recording]. Yansue Community Tourism Member, Yansue Subdistrict, Kantang District, Trang Province. Trang.

Pseudonym, N. (2019, December 25). Interview by **P. Yeetin** [Tape recording]. Community member of Yansue Subdistrict, Kantang District, Trang Province. Trang.

Pseudonym, P. (2019, December 25). Interview by **P. Yeetin** [Tape recording]. Yansue Community Tourism Member, Yansue Subdistrict, Kantang District, Trang Province. Trang.

- Srisawat, P., Rangsiwong, P. & Yanuphrom, J. (2016). **Kāṇsuksā konkai læsakyaphāp naikānchātkitkam kānthōngthīao thāngthammachat yāngyangyūn naiphūnthī koṇchāng Tambonkoṇchāng Čhangwatrat** [The Study of Mechanism and Potential for Sustainable Nature-Based Tourism Activities Arrangement in Ko Chang Area, Ko Chang Sub-District, Trat Province]. Bangkok: The Thailand Research Fund (TRF).
- Sungayut, S. (2011). **Pakinakoṇ watthanatham** [Cultural Heritage of Trang Province]. Bangkok: National Library Bureau, Department of Fine Arts, Ministry of Culture.
- Ungjarean, R. & Na Thalang, C. (2017). Kāṇsuksā sakyaphāp kānthōngthīao choēngniwet khōngčhangwat samutsākhoṇ [Potential Factors of Eco-Tourism in Samutsakhon]. **Dusit Thani College Journal**. 11(1), 133-148.
- Visadsoontornsakul, P. (2020). **Næothāng kānphatthana sakkayaphāp kānthōngthīeo dōi chumchon čangwat Nakhōn Rāṭhasīmā** [Potentiality Development Approach for Community-Based Tourism in Nakhon Ratchasima Province]. Doctoral dissertation. University of Phayao.
- Waiyakrud, K. & Nuiplot, N. (2023). Kānphatthana kānthōngthīeo withī chumchon bon phūnthān sapphayakoṇ chumchon tambon krachāeng čangwat Phra Nakhōn Sī ‘Ayutthayā [Development of Community Based Tourism (CBT) by Utilizing Local Resources of Krachaeng Sub- district, PhraNakhon Si Ayutthaya Province]. **Area Based Development Research Journal**. 15(2), 168-181.